

Navigacija u okviru Web sajta

Navigacija u okviru Web sajta

- ❑ Posetioци se služe navigacijom da bi se kretali kroz informaciони prostor
- ❑ Navigacija na Webu – treba da pomogne korisnicima da shvate gde se nalaze, da odluče kuda da idu i da nauče kako da stignu na drugo mesto.
- ❑ Pri navigaciji ljudi obično pitaju sledeće:
  - ❖ Gde se nalazim?
  - ❖ Kuda mogu da idem?
  - ❖ Kako da stignem tamo gde sam naumio?
- ❑ Oni mogu da postavе i dodatna pitanja ukoliko se npr. izgube:
  - ❖ Da li sam ovde već bio?
  - ❖ Kako da stignem do mesta na kome sam već bio?
- ❑ Na Webu se na njih često ne može ni približno odgovoriti.

Navigacija u okviru Web sajta

10 principa dobre navigacije (Fleming 1998):

- ❖ Jednostavnost za korisnika
- ❖ Konzistentnost
- ❖ Mogućnost povratka
- ❖ Jasnost pozicije
- ❖ Alternativne mogućnosti
- ❖ Ekonomičan odnos aktivnosti i vremena
- ❖ Jasne vizuelne poruke
- ❖ Jasne i razumljive labele
- ❖ Navigacija mora da odgovara svrsi sajta
- ❖ Podrška ciljevima i ponašanju korisnika

3₃

Tačan položaj na Webu: URL adresa

- ❑ Lokacija na Web-u definiše se **URL adresom** (jedinstvenom oznakom lokacije resursa – engl. **Universal Resource Locator**)
- ❑ Primer URL -
`http://www.democompany.com/products/trainer.htm`
- ❑ Korisnik možda neće razumeti, niti umeti da je iskoristi
- ❑ Na osnovu URL-a teško se mogu proceniti odnosi sa ostalim stranama, kako unutar, tako i van Web lokacije
- ❑ Korisnici iz URL-ova prikupljaju podatke o fizičkoj lokaciji, imenu servera i možda o direktorijumu ili imenu dokumenta – ali **ne i gde se nalaze**
- ❑ Za lakšu navigaciju potrebne su **jednostavne URL adrese** koje se lako pamte

4₄

Oznake strana i lokacija

- ❑ Oznaka – obično na vrhu strane (gornji levi ugao) – treba da bude naglašena i da se razlikuje od sistema za navigaciju ili sadržaja
- ❑ Pravilo: Širom lokacije razmestiti oznake - ime ili logotip, koje će korisnika, kada ih pritisne mišem vratiti na matičnu stranu.
- ❑ Pravilo: Na svim stranama lokacije oznaka mora dosledno da se primenjuje.

Tipično Web označavanje

Označavanje prema pravilima grafičkog korisničkog interfejsa

5₅

Primer označavanja strane

Oznaka lokacije

Trenutni položaj (URL)

Merač dubine

Trenutni položaj označen bledom bojom

Poruka o statusnoj liniji

Eksplicitne oznake strana (natpisi)

6₆

Oznake strana i lokacija

- Dugme koje je trenutno pritisnuto (pozicija korisnika) – drugačije stilizovano – isključeno iz izbora

7₇

Merač dubine

- Napredniji način označavanja strana daje više obaveštenja o lokaciji:

- ❖ merač dubine pokazuje dubinu do koje je na lokaciji korisnik dospeo (ili put koji je prošao po stablu od korena do lista)

EUROPA > EU Bookshop > Site map

You are in > OECD Bookshop > Bestsellers

[Home](#) > [Subject](#) > [Category](#) > **This Page**

8₈

Već posećene lokacije

- ❑ Za korisnike je **važno da se promeni boja veze koju su koristili** – da bi znali da li su već posetili neku stranu ili vezu.
- ❑ Uobičajeno je da su neiskorišćene veze plave, a one korišćene ljubičaste.

On Agate Hill(Hardcover (Cloth))

by Smith, Lee

List Price: \$24.95
Our Price: \$22.45
You Save: \$2.50 (10%)
Availability: Usually Ships in 1-5 days

ADD TO SHOPPING CART

9

Već posećene lokacije - ljubičaste

Google bookshop

Интернет

[The Internet Bookshop](#)
www.bookshop.co.uk - [Contact Us](#)

[Blackwell Online](#)
Choose from over 3 million titles or browse the latest selections of 900 titles our expert booksellers. Plus, receive Free UK Postage on all orders of £20 ...
bookshop.blackwell.co.uk - 20 445 3337 - [Contact Us](#)

[Foyles Bookshop - Home Page](#)
Online version of the famous London's bookshop with news, features, latest recommended fiction and non-fiction titles.
www.foyles.co.uk - 454 - 20 440 3007 - [Contact Us](#) - [Contact Us](#)

[The Co-op Online Bookshop - \[books\]\(#\), \[books\]\(#\), \[course notes\]\(#\), \[study...\]\(#\)](#)
The Co-op Bookshop is a great source for books, textbooks, study guides, course notes, educational books and software.
www.coop-bookshop.com.au - 26 - [Contact Us](#) - [Contact Us](#)

[WHSmith.co.uk Books](#)
Over 7 million books with special offers on new releases, pre-orders, bestsellers, fiction, children's, crime, education, travel, biography and audio.
www.whsmith.co.uk/whs/whs.asp?Menu=Books&popular=books&format=135 - 135 - [Contact Us](#) - [Contact Us](#)

[Guardian Unlimited Books | Bookshop | Home](#)
Keyword search - Search Advanced search Browse categories - Select a category, Academic, Art & Architecture, Audio, Biography, Business & Law ...
www.guardianbookshop.co.uk - 26 - [Contact Us](#) - [Contact Us](#)

10

Postavljanje sistema navigacije

- Navigacioni elementi mogu biti postavljeni:
  - ❖ Pri vrhu strane
  - ❖ Pri dnu strane
  - ❖ Uz levu/desnu ivicu strane
  - ❖ U centru strane

11.

Navigacioni elementi pri vrhu strane

- Uobičajeni način pregledanja sadržaja Web strane: odozgo na dole i sleva na desno.
- **Loša strana:** prilikom pomeranja strane naniže, navigacioni elementi u njenom vrhu nestaju sa ekrana.
- Rešenja su:
  - ❖ **fiksiranje navigacionih elemenata** uz gornju ivicu ekrana
    - ◆ pomoću okvira – što prouzrokuje probleme u pogledu upotrebljivosti
    - ◆ pomoću palete za navigaciju koja će plutati uz gornju ivicu ekrana
  - ❖ korišćenje veze “na početak”

12.

Korišćenje veze “na početak”

- ❑ Veza ka vrhu koja korisnika vraća na početak strane – gde je smešten sistem za navigaciju
- ❑ Korisnik je već bio na početku ili je zapamtio da se navigaciona traka tamo nalazi

13

Navigacioni elementi pri vrhu strane

14

Tekstualne veze pri dnu strane

- ❑ Tekstualne veze koje odgovaraju vezama pri njihovom vrhu
- ❑ Odvajaju se uglastim zgradama, uspravnim linijama ili tačkama
- ❑ **Stil lokacije** kojim se veze pri vrhu strane imitiraju vezama pri dnu zove se **dizajn zaglavlje/podnožje**

[Vereinigte Staaten von Amerika](#) | [Großbritannien](#) | [Frankreich](#) | [Japan](#) | [Österreich](#) | [Kanada](#) | [China](#)

[Overview](#) | [Chapters](#) | [Examples](#) | [Resources](#) | [Buy the Book](#)

[about](#) • [website awards](#) • [enter your site](#) • [press](#) • [sponsors & partners](#)
[the academe](#) • [contact us](#) • [privacy policy](#) • [FAQ](#)

15

The screenshot shows a web browser window displaying a page titled "Web Design: Overview: How To Buy". The page features a navigation menu at the top with links for "OVERVIEW", "CHAPTERS", "EXAMPLES", and "RESOURCES". The main content area is titled "OVERVIEW" and includes a section for "How To Buy" with text about purchasing the book. A sidebar on the right contains "Add to Shopping Cart" and "New Technologies & Books" sections. At the bottom of the page, there is a navigation menu with links for "Overview", "Chapters", "Examples", "Resources", and "Buy the Book".

Postavljanje navigacionih veza na dno strane u tekstualnoj varijanti

Navigacioni elementi pri dnu strane

- ❑ Postavljanje primarnih elemenata navigacije na dno **nije preporučljivo**.
- ❑ Ovo područje treba rezervirati za sekundarni ili **pomoćni sistem navigacije**

17₇

Navigacioni elementi uz levu ivicu strane

- ❑ Veoma često mesto postavljanja navigacionih elemenata – jer čitaoci počinju pregled informacija s leve strane.
- ❑ **Mane:**
  - ❖ elementi za navigaciju mogu da remete sadržaj ili da **smanje prostor** koji mu je na raspolaganju,
  - ❖ izvesna prepreka koju korisnik mora da preskoči da bi došao do sadržaja – može da ga ometa, ali i da mu u pozitivnom smislu ukaže na granicu strane,
  - ❖ margina uz levu ivicu koje inače ne bi bilo.

18₈

Navigacioni elementi uz levu ivicu strane

Sistem navigacije postavljen uz levu ivicu traži da se naprave margine za sadržaj

Izdvajanje elemenata za navigaciju od sadržaja bojama, pozadinom i stilom

19

Navigacioni elementi uz desnu ivicu strane

- ❑ **Prednosti:**
  - ❖ Sistem navigacije uz desnu ivicu strane – ne ometa sadržaj koji se može odmah čitati.
  - ❖ Dugmad za navigaciju nalaze se blizu trake za pomeranje sadržaja – korisnika poštedeti suvišnog rada mišem.
- ❑ **Značajne mane:**
  - ❖ Gde se tačno nalazi desna ivica?
  - ❖ U zavisnosti od korisnikovog monitora i veličine prozora čitača, širina korisnog prostora može znatno da varira.
  - ❖ Povećava rastojanje između dugmadi navigacije i dugmeta *Back*.
- ❑ **Predlog:** Izbegavati primarni (osnovni) sistem navigacije postavljen na desnu stranu.

Navigacioni elementi uz desnu ivicu strane

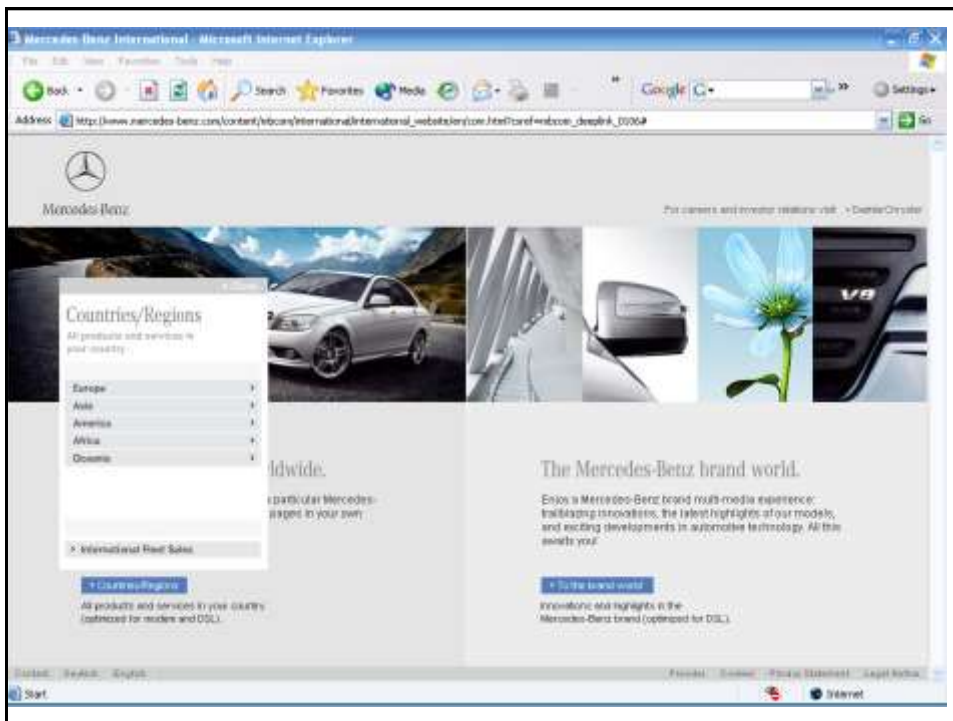
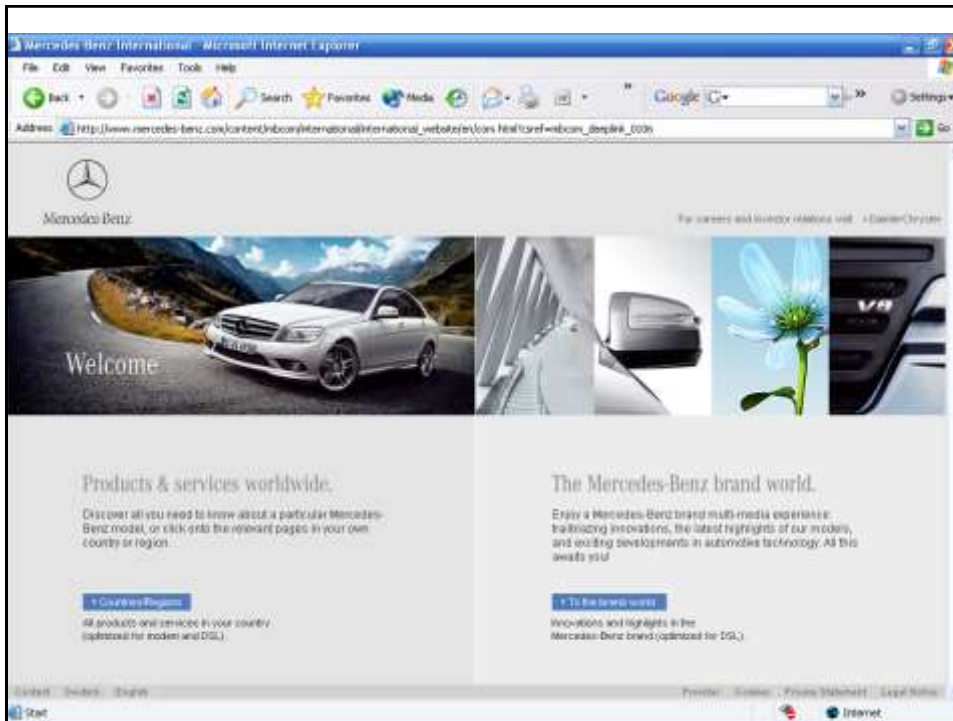

21

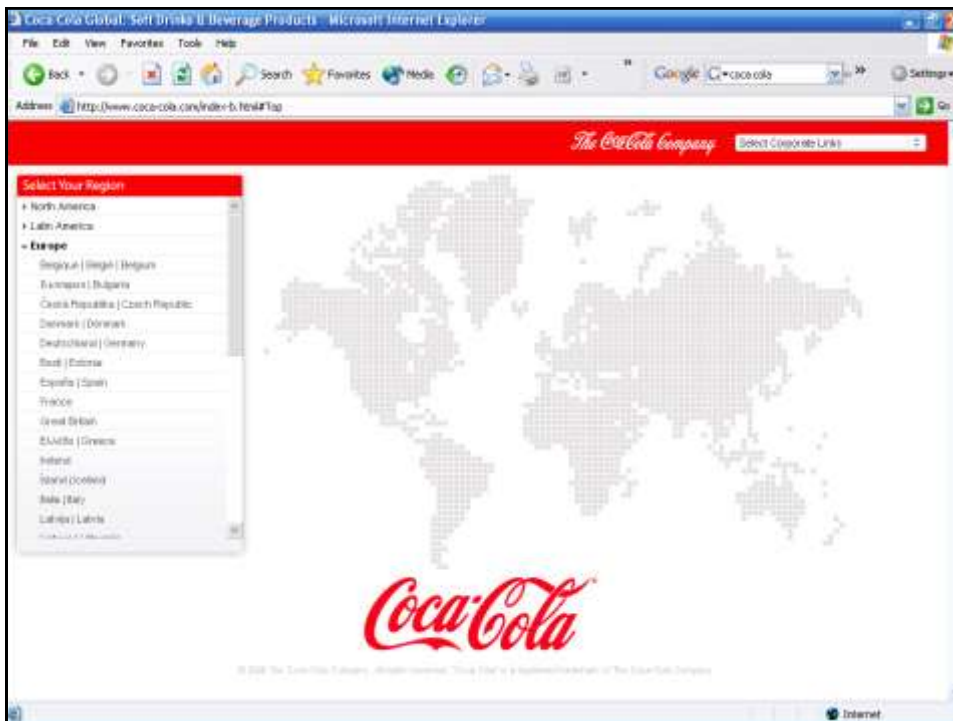
Navigacioni elementi u centralnom području

- Elementi navigacije postavljaju se **u centar prozora samo na matičnoj strani.**
- Glavna namena matične strane
  - ❖ pomoć korisniku pri odluci kuda da ide.
- Rešenje treba da bude originalno
  - ❖ da učini matičnu stranu drugačijom od drugih.

22

Doslednost navigacije

- ❑ Mesto sistema za navigaciju unutar organizacije strane treba da se dosledno održi na celoj lokaciji.
- ❑ Navigacija se mora sprovesti dosledno u pogledu položaja, redosleda i sadržine.

About News Jobs Intranet

Products News Jobs Intranet

About Product Jobs News

About Press News Jobs Intranet

About Products News Jobs Intranet

Meni sa opcijama koje se menjaju može da zbuni korisnika – loše rešenje!

Značenje navigacije prema položaju na ekranu

Primarni sistem navigacije i oznaka lokacije na vrhu

Sekundarni sistem navigacije ili navigacija po odeljcima uz levu ivicu

Rezervni sistem navigacije i dodatna obaveštenja o strani i lokaciji pri dnu

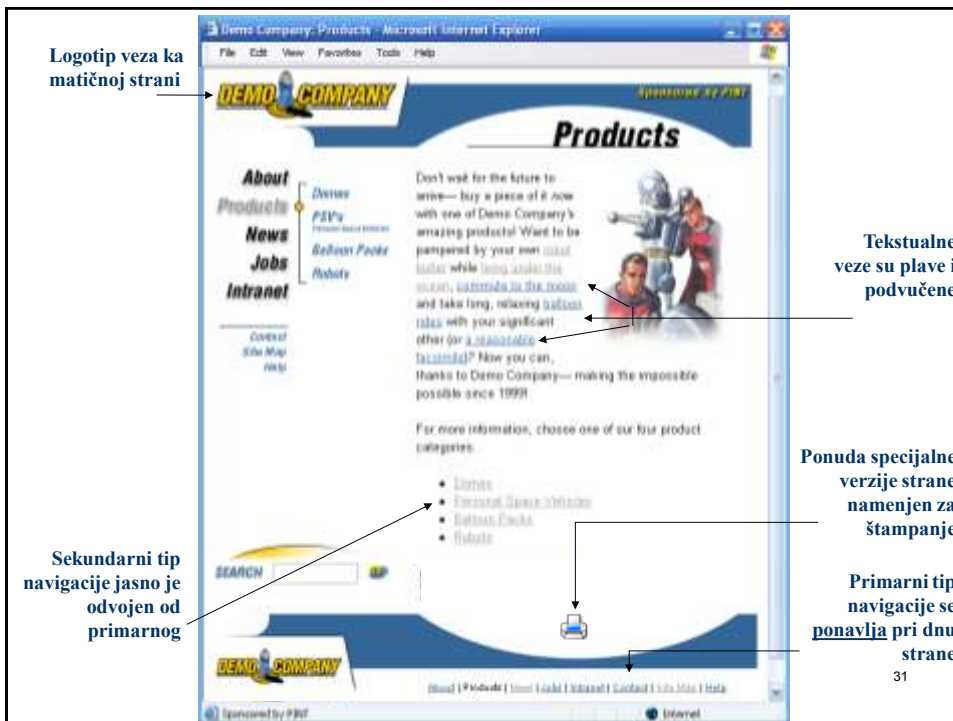
29

Pravila na Webu

Konvencije koje su uvele izuzetno posećene lokacije:

Pravilo
Logotip u gornjem levom uglu signalizira povratak na matičnu stranu
Tekstualno prikazane veze se ponavljaju pri dnu strane
Korišćenje interne veze Back-to-top (ka početku strane) na dugačkim stranama
Posebni oblici štampanja na stranama koje se često štampaju - najčešće lokacije koje distribuiraju veliku količinu sadržaja (ogoljeni HTML ili .PDF format)
Elementi koji se mogu pritiskati – linkovi su plavi i podvučeni

30

Web strane i organizacija sadržaja

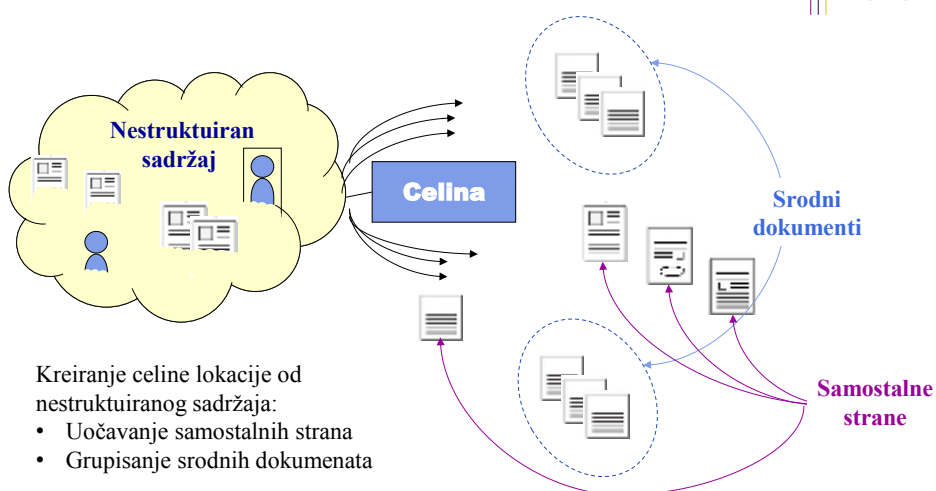
Definicija Web strane

- ❑ **Strana** - osnovni element Web lokacije
- ❑ Osobine strana razlikuju se od jedne do druge lokacije, pa i na istoj lokaciji
- ❑ U najjednostavnijem smislu – **strana je ono što se pojavljuje u prozoru čitača**
- ❑ Svrha organizovanja Web lokacija
  - ❖ raspoređivanje određenog celovitog sadržaja na više međusobno povezanih strana koje će korisnik lako usvojiti

33

Raspoređivanje celovitog sadržaja

- Kreiranje celine lokacije od nestruktuiranog sadržaja:
- Uočavanje samostalnih strana
  - Grupisanje srodnih dokumenata

34

Veličina strane

- ❑ Na Webu ne postoji standard za veličinu strane
- ❑ Kao i u štampi – osnovno pitanje je da li format strane odgovara sadržaju
- ❑ Fiksna veličina strane – nesumnjive prednosti:
  - ❖ Prilikom deljenja informacija
  - ❖ Fizičke granice za ono što se postavlja na stranu
  - ❖ Poboljšava čitljivost – korisnik unapred zna koliko sadržaja očekuje kada pogleda stranu
  - ❖ Strana se može odštampati ili poslati e-poštom na predvidiv način

35

Uobičajene ekranske rezolucije

Rezolucija	Uređaj
Veoma varira: od 3 reda sa po 12 znakova pa do 310 × 100 tačaka	Mobilni telefon
320 × 240	Personalni digitalni asistent (PDA) veličine dlana
640 × 480	Računar (niska rezolucija)
800 × 600	Računar (standardna rezolucija)
1024 × 768 1152 × 864 1200 × 1024 1600 × 1200	Računar (visoka rezolucija)

36

Raspoloživi prostor za sadržaj

Puna veličina prozora čitača u rezoluciji 640×480 tačaka

Prozor čitača pri rezoluciji 640×480 tačaka **pruža manje prostora** kada je tu i sistemska paleta

37

Potencijalno raspoloživo područje

Potencijalno raspoloživo područje ekrana pri maksimiziranom prozoru čitača i uz standardne vrednosti parametara

(u Windows-u)

Čitač	640×480	800×600	1024×768
Internet Explorer	620×310	782×440	1006×605

38

Rešavanje problema veličine strane

- ❑ Ako je moguće **stranu je potrebno horizontalno uklopiti** u raspoloživi prostor
- ❑ Značajne elemente (kao što je sistem za navigaciju) postaviti na prvi ekran
- ❑ Ukoliko je moguće, ne treba korisniku postavljati ograničenja u pogledu rezolucije pri kojoj može da radi sa lokacijom
- ❑ Kada se dizajnira na osnovu pretpostavljane veličine ekrana, potrebno je **uvesti faktor sigurnosti od barem 10% za veličinu raspoloživog prostora**

39

Margine strana

- ❑ **Osim veličine strane – dizajneri treba da vode računa i o marginama.**
- ❑ Čitači koriste margine – njihova veličina je u svakom čitaču drugačija.
- ❑ Ukoliko je strana konstruisana tako da ne uvažava ili ne upravlja marginama, raspored na njoj u nekim čitačima može da bude poremećen.
- ❑ Danas se pomoću HTML-a i kaskadnih stilova može upravljati marginama,
  - ❖ one se, takođe, mogu ukinuti.

40

Vrste Web strana

Vrste Web strana

- Web strane se mogu klasifikovati na osnovu različitih kriterijuma:
  - ❖ prema nameni,
  - ❖ načinu korišćenja (štampanje ili gledanje),
  - ❖ učestalosti ažuriranja itd.
- Najjednostavnija klasifikacija je na osnovu namene strane:
  - ❖ prvenstveno strana sa sadržajem,
  - ❖ strana za navigaciju,
  - ❖ strana za obavljanje nekog posla ili njihova kombinacija.
- Zbog značaja ulaza i izlaza sa lokacije treba voditi računa o tome da li je strana ulazna ili izlazna.
- **Uspešna poseta lokaciji:**
  - ❖ jasno započinje (ulazna strana),
  - ❖ korisniku pruža sadržaj i pomoć pri kretanju (strane sa sadržajem i navigacijom) i
  - ❖ jasno se završava (izlazna strana).

Ulazne strane

- ❑ Svaka strana, teorijski, može da posluži kao ulaz ukoliko korisnik zna njen URL.
- ❑ **Matična strana je glavni ulaz na lokaciju**
  - ❖ takođe, važne strane pojedinih odeljaka - tzv. podmatične strane mogu biti ulazi u lokaciju.
- ❑ Iako većina lokacija usmerava saobraćaj na glavni ulaz (matičnu stranu), na nekim lokacijama **postoje specijalne ulazne strane – uvodne strane.**

43

Uvodne strane

- ❑ **Namena uvodne strane** (eng. *splash page*) ili “udarne” strane lokacije **jeste da ostavi snažan utisak na posetioca.**
- ❑ Koristi se da istakne atmosferu lokacije obimnom primenom grafike, animacije, čak i zvuka.
- ❑ Logotipe na uvodnim stranama, koji su često preterano animirani neki korisnici smatraju suvišnim i gube strpljenje, te od nje odustaju.
- ❑ **PREDLOG:** Obezbediti vezu kojom se uvodna strana može preskočiti – najčešće mala tekstualna veza pri dnu strane.

44

Uvodne strane

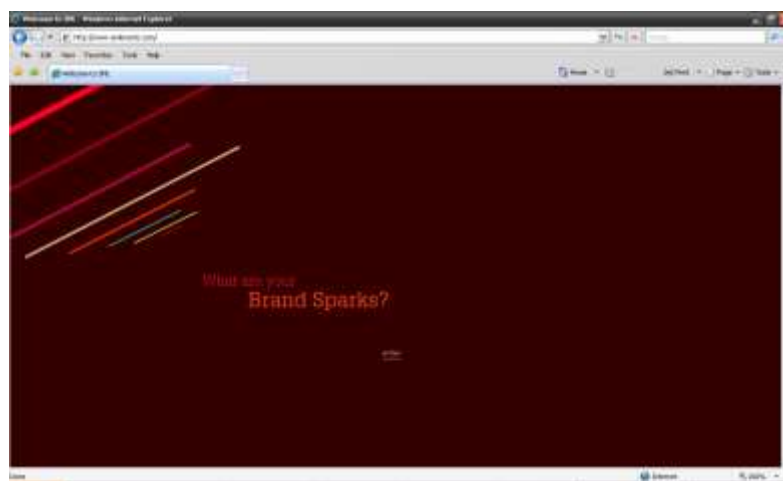
45

Uvodne strane

46

Uvodne strane

47

Uvodne strane

- ❑ Uvodne strane mogu doprineti nižem mestu na listama koje generišu pretraživači, jer **ne sadrže (dovoljno) ključnih reči za pretragu**, obično su sačinjene od animacija – ne ukazuju na sadržaj za kojim traga korisnik.
- ❑ Korisniku se može poslati kolačić i tako obezbediti da se uvodna strana prikazuje samo posetiocu koji prvi put dolazi na lokaciju.
- ❑ Uvodna strana može se iskoristiti za instaliranje ili prethodno učitavanje nekih sadržaja lokacije.

48

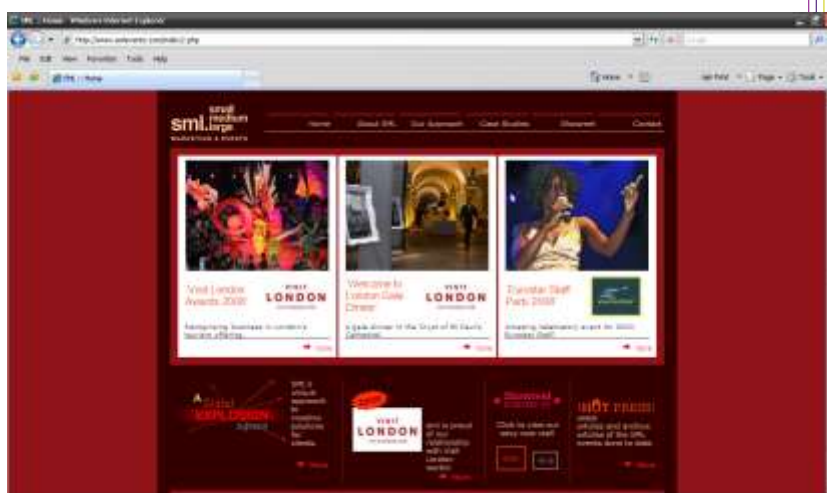
Matična strana

- ❑ Matična strana treba da izgleda znatno drugačije od ostalih strana na Web lokaciji.
- ❑ Ona obično ima ulogu glavnog ulaza na lokaciju – treba da bude njen osnovni orijentir.
- ❑ Zahvaljujući logotipu matična strana najjače ističe identitet vlasnika.
- ❑ Matične strane moraju se lako prepoznati po strukturi i po dizajnu
  - uspostavljaju atmosferu lokacije
  - treba da sadrže osnovne elemente dizajna lokacije:
    - ❖ boju,
    - ❖ grafički stil,
    - ❖ stil fontova i svega ostalog što se koristi na svim stranama sajta.

49

Matična strana

50

Matična strana - pravila

- ❑ **Matična strana treba da:**
  - ❖ odslikava opšti izgled lokacije,
  - ❖ predstavi način kretanja po njoj,
  - ❖ jasno naznači sadržaje na lokaciji,
  - ❖ **se učitava brzo,**
  - ❖ bude dovoljno privlačna kako bi pobudila zainteresovanost.

- ❑ **Matična strana ima informativni karakter**
  - ❖ direktno **obaveštava korisnike o izmenama** na lokaciji.
  - ❖ ako je matična strana uvek ista – korisnici će pomisliti da je i sadržaj lokacije uvek isti.

51

Matična strana

- ❑ **Postoji nekoliko načina da se korisnici obaveste o promenama:**
  - ❖ Postavljanje datuma na stranu
  - ❖ Promena glavne slike na strani povremeno ili u unapred određenim intervalima (svakog dana, nedelje ili meseca)
  - ❖ Postavljanje na stranu važnih aktuelnih obaveštenja u skraćenom obliku (saopštenja za javnost i sl.)
  - ❖ Jasna poruka o tome kada je strana poslednji put ažurirana
  - ❖ Veza ka delu lokacije nazvanom: “Šta je novo”

52

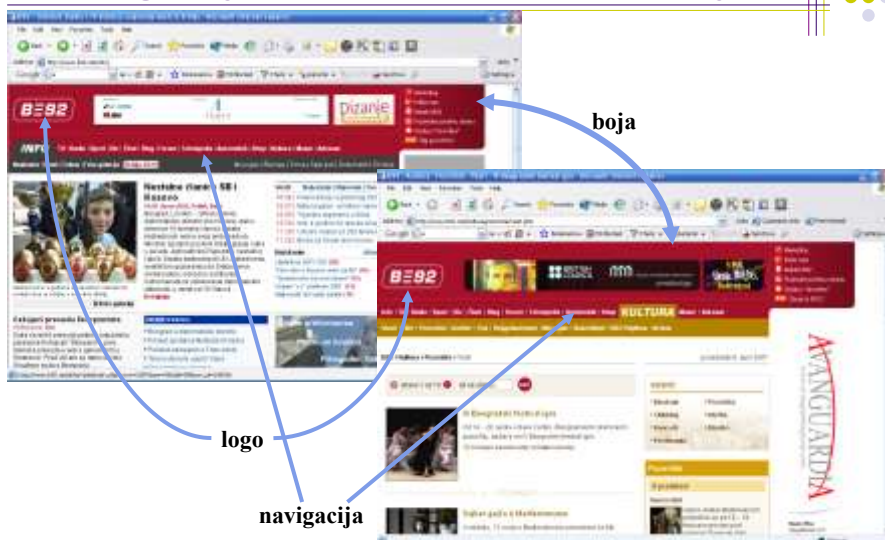
Ostale strane: navigacija u odnosu na sadržaj

- ❑ Većina strana na lokaciji se međusobno ne razlikuje po izgledu - stilu
- ❑ Većina strana svoj stil i sistem navigacije, barem u osnovi, treba da nasleđuju od matične strane
  - ❖ Ako bi korisnik naišao na novi logotip ili novi sistem navigacije – to bi odvlačilo njegovu pažnju od sadržaja
- ❑ Dok je svrha matične strane da korisniku predoči da se nalazi na određenoj lokaciji, kada korisnik zađe dublje u lokaciju njegovu pažnju treba vezati za sadržaj pre svega.

53

Ostale strane: navigacija u odnosu na sadržaj

Strane isključivo namenjene navigaciji

- ❑ Osnovna namena im je – pomoć korisniku da se snađe na lokaciji
- ❑ **Dve najčešće vrste** strana isključivo namenjenih navigaciji jesu:
  - ❖ mape lokacija i
  - ❖ indeksi lokacija
- ❑ **Mapa** - strukturni pregled lokacije
- ❑ **Indeks** – abecedni pristup sadržaju lokacije

55

Mapa sajta

56

Mapa saja

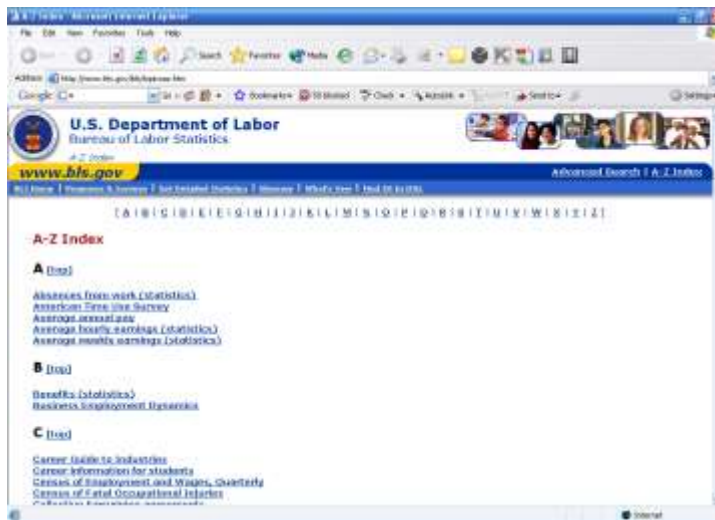
57

Indeks saja

58

Indeks sajta

59

Strane sa sadržajem

- ❑ Strane lokacije koje prikazuju neki sadržaj su obično korisnikov krajnji cilj
- ❑ U lokaciji strukture stabla one najčešće predstavljaju listove – najniže elemente strukture
- ❑ Kao i sve ostale strane na lokaciji i one imaju izvesne elemente navigacije
- ❑ Uobičajene strane sa sadržajem obuhvataju:
  - ❖ saopštenja za javnost,
  - ❖ specifikacije proizvoda,
  - ❖ biografije,
  - ❖ izjave potrošača,
  - ❖ dokumentaciju za tehničku podršku,
  - ❖ finansijske izveštaje i sl.

60

Strane sa često postavljenim pitanjima - FAQ

- ❑ Često postavljana pitanja (**Frequently Asked Questions, FAQs**) – veoma uobičajena vrsta dokumenata na Internetu
- ❑ Osnovna ideja FAQ strana jeste da se u jedinstvenom dokumentu pruže odgovori na česta pitanja – korisnik ne luta po lokaciji da bi dobio odgovor
- ❑ FAQ strana se često formatira kao dugačak dokument koji počinje indeksom pitanja od kojih je svako povezano sa odgovarajućim linkom - odgovorom na strani

61

Strane sa često postavljenim pitanjima - FAQ

62

Strane sa zakonskim uslovima korišćenja - Terms and conditions

- ❑ Strana koja **sadrži zakonske uslove korišćenja lokacije** često predstavlja stranu - "siročić" na kojoj su uglavnom zanemareni navigacija i stil koji se sreću na drugim stranama
- ❑ Ona ipak treba da sadrži **minimum navigacije** da bi korisnik mogao da se sa nje vrati tamo odakle je došao, kao i **minimum stila** koji je povezuje sa lokacijom
- ❑ Često se veza ka stranama koje objašnjavaju zakonske uslove korišćenja nalazi u **dnu Web strane** na javnim lokacijama

[Read our terms and conditions](#)

63

Strane sa zakonskim uslovima korišćenja - Terms and conditions

64

Strane sa izjavom o zaštiti privatnosti

- ❑ Mnoge lokacije od korisnika prikupljaju osetljive i lične podatke – korisnike veoma brine kako će ti podaci biti upotrebljeni.
- ❑ Na lokaciji treba da postoji izjava odgovornih lica o zaštiti privatnosti korisnika sa objašnjenjem u koje će se svrhe koji podaci koristiti.
- ❑ Širom lokacije moraju postojati **veze ka ovoj izjavi**, a na stranama na kojima se prikupljaju podaci o korisniku, **treba i da su vidno istaknute**.

65

Strane sa izjavom o zaštiti privatnosti

66

Strane sa izjavom o zaštiti privatnosti

67

Strane namenjene obavljanju određenih poslova

- ❑ Veoma je velik broj različitih mogućih poslova – svaka klasifikacija strana prema vrsti posla gubi smisao
- ❑ Uobičajene strane namenjene obavljanju određenih poslova:
  - ❖ rad sa “potrošačkom korpom”,
  - ❖ dobijanje podataka iz baze,
  - ❖ pretraživanje,
  - ❖ preuzimanje datoteka,
  - ❖ popunjavanje obrazaca za registraciju,
  - ❖ knjiga posetilaca i sl.

68

Strane za uspostavljanje kontakta

- ❑ Strane koje sadrže obaveštenja, čak i odgovarajući obrazac za kontakt sa vlasnikom lokacije.
- ❑ Obično se nudi nekoliko načina za stupanje u kontakt sa vlasnicima lokacije:
  - ❖ elektronska adresa,
  - ❖ telefonski broj,
  - ❖ obrazac koji treba ispuniti,
  - ❖ mogućnost neposrednog ćaskanja.

PRAVILO:

- ❑ Podacima za kontakt sa vlasnikom lokacije mora se pristupiti sa svake strane lokacije, jednim pritiskom miša.
- ❑ Osnovni podaci, kao što je adresa e-pošte, treba da se nalaze na svakoj strani lokacije.

69

Strane za uspostavljanje kontakta

REMO COMPANY
powered by PWT

Contact

Feel free to contact us with any questions or comments regarding Remo Company or how the technologies and design ideas used here could be applied to your Web site.

POWELL INTERNET CONSULTING, LLC
2155 Grand Ave., Suite E
San Diego, CA 92108
Phone: 609.270.2886 or 1.800.365.PWT
Email: info@remocorp.com

Full Name:
Email Address:
Company Name:
Telephone:
Address/Comments:

70

Strane specijalno namenjene štampanju

- ❑ Mnoge Web strane ne izgledaju dobro kada se odštampaju – optimizovane su za gledanje u Web čitaču – sa krupnijim tekstom i užim stupcima.
- ❑ Direktnim štampanjem takvih strana troši se mnogo papira.
- ❑ Štampane strane treba da su sa sitnijim tekstom, a njihov format da je prilagođen standardnom formatu papira.
- ❑ Štampana verzija strane može se napraviti na više načina:
  - ❖ u HTML-u,
  - ❖ pomoću kaskadnih stilova,
  - ❖ kao veza ka strani koja je već formatirana za štampanje.

71

Strane specijalno namenjene štampanju

72

Strane specijalno namenjene štampanju

- ❑ **PREDLOG:** Obavestiti korisnike da će štampane strane izgledati drugačije od onih na ekranu ili im verziju za štampanje prikazati direktno u čitaču.
- ❑ **PREDLOG:** PDF datoteke Acrobat Reader-a koristiti za veoma složene podatke koji moraju biti identični kao na strani, npr. tabele, tehnički crteži i složeni finansijski ili matematički podaci.
- ❑ PDF datoteke jasno označiti tekстом i ikonicom i obavestiti korisnike kako da ih koriste.

73

Datoteke u PDF formatu

74

Izlazne strane

- ❑ Ukoliko je reč o stranama sa sadržajem izlaz nije definisan – svaka strana može za to da posluži.
- ❑ Lokacije koje su namenjene obavljanju određenog posla, npr. preuzimanju softvera, kupovini proizvoda, berzanskim transakcijama i sl. – **moraju imati jasnu izlaznu stranu.**
- ❑ Na izlaznoj strani treba **obezbediti i povratnu vezu ka lokaciji.**
- ❑ Na lokacijama za elektronsku trgovinu utvrđeno je da obična veza ka matičnoj strani, nazvana **“Nastavak kupovine”** zaista obezbeđuje dodatnu prodaju.

75

Tipovi organizacije strana

- ❑ Danas se na Webu najčešće koristi **stil: gore-levo-dole** (top-left-bottom – **TLB dizajn**).
- ❑ Osnova TLB dizajna – pravilo da je vrh strane rezervisan za označavanje strane, podatke o vlasniku i postavljanje navigacionih elemenata.
- ❑ Leva ivica strane treba da nosi elemente za navigaciju.
- ❑ Dno strane je obično rezervisano za tekstualne veze koje dopunjavaju druge sisteme navigacije, kao i za dodatna obaveštenja, npr. o autorskim pravima, zakonskim uslovima, itd.
- ❑ Glavne zamerke TLB dizajnu:
  - ❖ ograničava prostor za sadržaj,
  - ❖ na strani dominiraju navigacioni elementi, umesto sadržaja,
  - ❖ dizajnerima ne daje dovoljno slobode.

76

TLB strane

77

Strane tipa zaglavlje/podnožje

- ❑ Sistem za navigaciju nalazi se samo na vrhu i pri dnu strane – čitava strana raspoloživa za sadržaj.
- ❑ Odgovara lokacijama koje su orijentisane na sadržaj – prostor za elemente navigacije u izvesnoj mjeri ograničen.
- ❑ Vrh strane se u načelu koristi za identifikaciju vlasnika lokacije i postavljanje navigacionih elemenata i naslova strane.
- ❑ U dnu strane postavljaju se dodatna obaveštenja i ponavlja se navigacija u obliku tekstualnih veza.

78

Strane tipa zaglavlje/podnožje

79

Rastegljive strane

- ❑ Rastezanje strane je prilično opasno – njeni elementi mogu da se izobliče.
- ❑ Nekim elementima treba fiksirati veličinu, dok drugima treba dozvoliti rastezanje.
- ❑ Premda se takav dizajn prilagođava svakom ekranu on je i ograničavajući:
  - ❖ mogu se koristiti samo jednostavne boje ili šare,
  - ❖ neki sadržaji će se upotrebom rastegljivih strana možda izobličiti (slika).

80

Poštovanje izabranog izgleda lokacije - doslednost

- ❑ Doslednost znači poštovanje izabranog stila, šablona na kompletnoj lokaciji. Uobičajena je i kod štampanih dokumenata.
- ❑ Korisna je jer:
  - ❖ Korisnici znaju šta ih očekuje
  - ❖ Oni rade brže i efikasnije kada shvataju lokaciju
  - ❖ Pomaže i dizajneru – standardizovani dizajn se ugrađuje šablonski – snižava troškove izgradnje velikih lokacija
- ❑ Potreba za sličnošću ipak ograničava kreativnost jer
  - ❖ treba se izraziti unutar zadatih ograničenja
- ❑ Lokacije sa istom osnovnom organizacijom dizajna po izgledu mogu da postanu veoma različite
- ❑ Sledeći primer prikazuje najpopularnije lokacije za elektronsku trgovinu – u suštini istog dizajna

81

Lokacije sa sličnim funkcijama i dizajnom

WAL*MART

YAHOO! SHOPPING

82

Kolokvijum

- ❑ **Termin: utorak, 10. maj u 14 h, uč. 9 na Limanu**
- ❑ **Gradivo:**
  - ❖ predavanja vol 1 - vol 5 2015/2016
- ❑ Maksimalni broj bodova: 30
- ❑ Potreban broj bodova da bi se kolokvijum položio: 16
- ❑ Završni ispit:
  - ❖ preostali deo gradiva